

René Guénon

A tradícióellenességtől az ellentradicionalitásig*

Az előző fejezetben olyan dolgokkal foglalkoztunk, amelyek – akár csak az összes többi, modern világhoz tartozó dolog – gyökeresen antitradicionálisak; bizonyos értelemben azonban túllépik a pusztán tagadásként felfogott „antitradíciót”, ugyanis egy olyasvalami felé vezetnek, ami tulajdonképpen már „ellentradíciónak” nevezhető. E kettő különbsége hasonló ahhoz a megkülönböztetéshez, amelyet korábban a deviáció és a felforgatás kapcsán említettünk, és megfelel az egészében vett antitradicionális beavatkozás már vizsgált két fázisának. Az „antitradíció” legteljesebb kifejeződését abban a materializmusban találja, amelyet „komplettnek” lehetne nevezni, s ez a materializmus múlt század végi tetőzésének felel meg; ami viszont az „ellentradíciót” illeti, ennek még csak előjeleit láthatjuk, még hozzá mindazoknak a dolgoknak a képében, amelyek így vagy úgy magának a tradicionális eszmének a hamisítványaivá igyekeznek válni.

Jean Tinguely: *Chimendex*

Ugyanakkor hangsúlyoznunk kell, hogy éppúgy, ahogy a magát „antitradícióként” kifejező „szolidifikatív” tendencia képtelen elérni végső határát, mivel e határ minden lehetséges létezésen kívül, illetve minden lehetséges létezés alatt

* Forrás → René Guénon: *A mennyiség uralma és az idők jelei* (Debrecen, 2006, Kvintesszencia Kiadó), p. 293–299.

van, feltehető, hogy ugyanez a törvényszerűség fog vonatkozni a felbomlás felé irányuló tendenciára is, amely viszont az „ellentradícióban” fejezi ki magát. Míg a ciklus végére érve be nem teljesedik, a megnyilvánulás voltaképpeni feltételei magától értetődően megkövetelik, hogy ez így legyen; amennyiben pedig a ciklus valódi végét nézzük, az egy „helyreállítást” követel meg, amelynek következtében – ahogy azt már jeleztük – az „ártalmas” tendenciák „transzmutálódni” fognak, hogy határozottan „jótékony” következményekhez vezessenek. Sőt, az összes prófécia azt jelzi (a kifejezést természetesen helyes értelmében használva), hogy az „ellentradíció” szemmel látható győzelme csupán egy múltó győzelem lesz, és abban a pillanatban, amikor ez a diadal már-már beteljesedni látszik, szétrombolják azok a spirituális befolyások, amelyek a végső helyreállítás elősegítése érdekében e ponton be fognak avatkozni.¹ Egy ilyen közvetlen beavatkozás ugyanis elengedhetetlen ahhoz, hogy az előre meghatározott időben véget lehessen vetni a ciklikus megnyilvánulásba foglalt összes lehetőségek legfélelmetesebb és legvalóságosabban „sátáni” változatának; azonban ennyi éppen elég a várható jövő elővételezéséből, és most tovább kell folytatnunk az „ellentradíció” voltaképpeni természetének tüzetesebb vizsgálatát.

Ennek érdekében ismét utalnunk kell arra a szerepre, amelyet az „ellenbeavatás” játszott: miután ugyanis, mint a modern mozgalmak láthatatlan inspirátora, mindeddig homályban maradt, végül is – ha e kifejezés egyáltalán helyénvaló itt – „exteriorizálni” fog valamit, ami olyan lesz, mintha csak az igazi tradíció másolata volna, legalábbis annyira teljes és annyira pontos másolata, amennyire bármiféle másolat veleszületett korlátozottságai ezt megengedik. Ahogy, mint magyaráztuk, a beavatás képviseli a tradíció szellemét, az „ellenbeavatás” is hasonló szerepet fog játszani az „ellentradíció” tekintetében; nyilvánvalóan azonban ez utóbbi esetben rendkívül helytelen volna „szellemről” beszélni, mivel az „ellentradíció” éppen abban érdekelt, amiből a szellem a legteljesebb mértékben hiányzik, sőt abban, ami homlokegyenest ellentétben állna vele, ha a szellem nem lenne alapvetően túl minden szembenálláson; mindazonáltal a szembefordulásra kétségtelenül kísérletet tettek, és ami a mellé társul, az a korábban már

¹ Ehhez a gondolathoz kapcsolódott az a formula, amely szerint „amikor minden elveszni látszik, akkor lesz minden megmentve” melyet „látnokok” seregei ismételnék minduntalan, természetesen anélkül, hogy legmélyebb s voltaképpeni értelmét felfognák, ugyanis rendszerint csak kisebb fontosságú dolgokkal hozzák kapcsolatba, sőt néha még olyanokkal is, amelyek egészen sokadlagosak, hovatovább „lokálisak”, melynek következtében az a „minimalizáló” tendencia, amelyet a „Nagy Uralkodóról” szóló történetek kapcsán már említettünk, oda vezetett, hogy manapság már nem látnak benne mást, mint Franciaország eljövendő királyát; szükségtelen is mondani, hogy a valódi prófécia egészen más dimenziókhöz tartozó dolgokkal vannak összefüggésben.

több ízben is említett, fordított árnyék módjára történő utánzás. Ez az, amiért az „ellentradíció”, bármennyire is messzire menjen az utánzásban, a paródián kívül sosem érhet el mást, viszont az összes paródia közül ez lesz a legszélsősége-sebb és a leggigantikussabb, olyannyira, hogy – a modern világ összes hamisítá-sának ellenére – mi ez idáig még csak roppant halvány előképének és fölöttébb részleges próbálkozásainak lehettünk szemtanúi; ami az egyesek által közelinek tekintett jövőt illeti, valami sokkal félelmetesebb van készülőben, és a mai ese-mények egymásra következésének fokozódó sebessége e közelség jele. Szükségte-len is mondani, hogy – az úgynevezett „prófeciák” híveinek szokásával ellentét-ben – többé-kevésbé pontos dátumok meghatározására mi még csak kísérletet sem teszünk; s még ha lehetőség is volna ilyen időpontok meghatározására a ciklikus periódusok pontos hosszúságának ismerete alapján (és az ilyen esetek-ben a fő nehézség mindig a számítás alapjául szolgáló helyes kezdőpontok meg-állapításában van), az eredményt illetőleg akkor is nagy óvatosságra lenne szük-ség, és pedig olyan okokból kifolyólag, amelyek pontosan ellentétesek azokkal, amelyek az eltorzított jövendölések tudatos vagy öntudatlan terjesztőit ösztön-zik – vagyis azért, hogy még csak ne is kockáztassuk az együttműködést azokkal az erőkkkel, amelyek a világunkban uralkodó szorongás és zavar további terjedé-sén munkálkodnak.

Bárhogyan is legyen, ami lehetővé teszi, hogy a dolgok eddig jussanak, va-gyis az „ellenbeavatás” (és ez az, amit le kell szögeznünk) nem tekinthető merő-ben emberi találmánynak, vagyis olyannak, mint ami természete alapján meg-különböztethetetlen volna az egyszerű „álbeavatástól”; valójában sokkal többről van itt szó, mint az „álbeavatás” esetében, s hogy ténylegesen is sokkal többről lehessen szó, ahhoz bizonyos értelemben – amennyiben valódi eredetét nézzük – abból az egyedülálló forrásból kell származnia, amelyhez minden beavatás kapcsolódik, egy olyan forrásból, amely forrása mindannak, ami – hogy általá-nosan fogalmazzunk – világunkban „nem-emberi” elemet hordoz; azonban az „ellenbeavatás” ebből a forrásból egy végsőig vitt degenerálódás folytán szár-mazik, és a „végsőket” itt az a „fordítottság” képviseli, amely a tulajdonképpeni „sátánizmust” alkotja. Egy ilyen degenerálódás nyilvánvalóan sokkal alapve-tőbb, mint egy csupán bizonyos fokig deviáns tradíció degeneráltsága, sőt még egy megcsonkított és csak alacsonyabb részeiben továbbélő tradíció degenerált-ságánál is gyökeresebb; többről van itt szó még azoknál a halott tradícióknál is, amelyeket – mint korábban magyaráztuk – már annyira magukra hagyott a szellem, hogy saját céljai érdekében maga az „ellenbeavatás” használhatja fel „maradványaikat”. Logikusan vezet ez ahhoz a gondolathoz, hogy ennek a szél-sőséges degenerálódásnak messze vissza kell nyúlnia a múltba; s bármennyire is

homályos eredetének kérdése, van némi valószínűsége annak a gondolatnak, hogy egy olyan kontinenshez tartozó ősi civilizáció perverziójához kapcsolódhat, amelyik a jelen *manvantara* valamelyik kataklizmájában tűnt el.² Mindenestre aligha szükséges mondani, hogy mihelyt a szellem visszavonult, többé még csak beszélni sem lehet beavatásról; az „ellenbeavatás” képviselői valójában éppen annyira nincsenek tudatában annak, ami esszenciális, más szavakkal egy spirituális és metafizikai rend igazságainak, mint a hétköznapi profán emberek (és pedig sokkal jóvátehetetlenebbül nincsenek tudatában), mert mióta „az ég bezárult előttük”, ezek az igazságok még legelemibb alapelveikben is teljesen idegenné váltak számukra.³ Mivel az „ellenbeavatás” a lényeket nem az „emberfeletti” állapotok felé vezeti, mint a beavatás, viszont nem is korlátozza magát kizárólagosan az emberi területre, elkerülhetetlenül az „emberalatti” irányába fogja vezetni őket; és az a hatalom, amely ezt teszi, az egyetlen olyan hatalom, amely ezt megteheti; nagyon is könnyű észrevenni, hogy itt olyasvalamiről van szó, ami alapvetően különbözik az „álbeavatás” komédiájától. A muszlim ezotériában azt mondják, hogy az az ember, aki anélkül jelenik meg egy bizonyos „kapunál”; hogy azt normális és legitim módon érte volna el, csukva fogja azt találni és kénytelen lesz visszafordulni, de immár nem merőben profán személyként, aki már soha többé nem lehet, hanem mint *sāher* (egy inferioris rend szubtilis lehetőségeinek területén operáló varázsló vagy mágus).⁴ Ezt a helyzetet semmi sem fejzhetné ki ennél világosabban; itt egy olyan „infernalis” eljárásról van szó, amely az „égi” eljárással próbál oponálni, s kívülről nézve ténylegesen meg is valószínűsít egyfajta szembefordulást, habár ez a benyomás a jelen esetben csakis illuzorikus lehet; és – mint ahogy azt már kimutattuk akkor, amikor arról a hamis spiritualitásról beszéltünk, amelyben azok a lények veszítik el magukat, akik egyfajta „fordított megvalósítás” mellett tették le voksukat – ez az út csakis a tudatos lény totális „dezintegrációjában” és végső felbomlásában végződhet.⁵

² A Teremtés könyvének hatodik fejezete szimbolikus formában talán némi felvilágosítással szolgálhat az „ellenbeavatás” távoli eredetéről.

³ Az „angyalok bukásának” szimbolizmusa analogikusan alkalmazható a szóban forgó dolgokra, ez utóbbiak ugyanis az emberi renden belül megfelelnek az előbbinek, és ez az, amiért a „sátáni” kifejezés ebben az összefüggésben legszigorúbb értelme szerint is minden további nélkül alkalmazható.

⁴ Az „ellenbeavatási” hierarchia utolsó fokán a „Sátán szentjei” (*awilyā esh-Shaytān*) állnak, akik bizonyos értelemben a valódi szentek (*awilyā er-Rahmān*) fordítottjai, s így a „fordított spiritualitás” lehető legteljesebb kifejeződései (vö. *A kereszt szimbolikája*, 212. p.).

⁵ Egy efféle végkifejlet természetesen csak kivételes esetet képvisel, nevezetesen az *awilyā esh-Shaytān* esetét; azoknak a sorsa, akik ugyanebbe az irányba nem jutottak ennyire messze, megfe-

Természetesen ahhoz, hogy a fordított visszatükröződés révén az utánzás a lehető legtokéletesebb legyen, megfelelő központokat kellett alapítani, hogy majdan legyen mihez csatlakozniuk az „ellenbeavatáshoz” tartozó szervezeteknek. Ezek a központok természetesen merőben „pszichikusak” lesznek, mint ahogyan pszichikusak azok a befolyások is, amelyeket felhasználnak és közvetítenek (mert hiszen csak a beavatás és a valódi tradíció centrumai spirituálisak) – viszont a már említett okok miatt bizonyos fokig képesek lesznek magukra öltetni a spirituális centrumok külső megjelenését, ekképpen idézve elő azt az illúziót, amit „fordított spiritualitásnak” lehet nevezni. Azonban nem szabad meglepődni azon, hogy nemcsak a szóban forgó központoknak többé-kevésbé alárendelt szervezetek, hanem még maguk a központok is harcban állnak majd egymással, hiszen az a terület, amelyen a nevezett dolgok találhatóak, a lehető legközelebb esik a „kaotikus” felbomláshoz, vagyis e területen minden oppozíció szabad utat kap, ugyanis elemeiket egyetlen felsőbbrendű princípium közvetlen hatása sem harmonizálja és békíti össze, tekintve, hogy a szóban forgó területről az ilyenek szükségképpen hiányoznak. Vagyis mindaz, ami e központok és elágazásaik megnyilvánulásával kapcsolatos, a zavar és az összefüggéstelenség benyomását kelti, és ez a benyomás bizonyára nem illuzórikus, hanem pontosan az efféle dolgok megkülönböztető „vonása”; mintha csak negatív módon, vagyis csak a spirituális centrumok elleni közös erőfeszítésben tudnának egyetérteni, legalábbis amennyiben ezek olyan szintre süllyedtek, amelyen egy ilyen oppozíció egyáltalán létrejöhet, vagyis csak amennyiben kapcsolatban állnak azzal a területtel, ami nem terjed túl individuális állapotunk határain.⁶ Itt válik láthatóvá az, amit tulajdonképpen az „ördög ostobaságának” lehet nevezni: ugyanis az „ellenbeavatás” képviselői abban a hiszemben járnak el, hogy magával a szellemmel állnak szemben, holott a szellemmel valójában semmi sem opponálhat; ugyanakkor azonban öntudatlanul is alá vannak rendelve ennek az illuzórikus szembenállásnak, olyannyira, hogy ezen soha nem is tudnak változtatni, mint ahogyan az összes többi létező is annak az Isteni Akaratnak engedelmeskedik – jóllehet öntudatlanul és akaratlanul –, amely alól semmi sem bújhat ki. Így az „ellenbeavatás” képviselői – bár akaratuk ellenére és hitükkel ellentétben – „az

lel ama emberek sorsának, akik magukra maradtak egy olyan úton, amely sehová sem vezet, s amelyről nem léphetnek le mindaddig, amíg az egész „aión” avagy ciklus véget nem ér.

⁶ Beavatási szempontból e terület a „Kisebb Misztériumoknak” felel meg; másfelől mindaz, ami a „Nagyobb Misztériumokkal” van kapcsolatban, alapvetően egy „emberfeletti” rendből származik, s ezáltal híján van minden ilyen oppozíciónak, mivel ahhoz a területhez tartozik, amely természete szerint abszolút zárt és hozzáférhetetlen az „ellenbeavatás” képviselői számára, bármilyen szintűek is legyenek azok.

isteni terv emberi területen” való megvalósulását szolgálják;⁷ akárcsak az összes többi lény, ők is részt vesznek ebben a tervben, és pedig úgy, ahogy az természetüknek megfelel, de ahelyett, hogy mint a valódi beavatottak, tudatában lennének ennek a szerepnek, csak negatív és fordított aspektusáról van tudomásuk. Ekképpen ők is csak rászédettek, ámde oly módon, ami sokkal rosszabb számukra, mint a profán emberek számára egyszerű tudatlanságuk, mivel ahelyett, hogy mintegy megőrizné őket ugyanazon a helyen, egyre távolabb űzi őket a principiális egységtől, míg csak bele nem zuhannak a „külső sötétségbe”. De ha nem magukkal a szóban forgó lényekkel kapcsolatban vizsgálódunk, hanem a világgal mint egészszel összefüggésben, akkor el kell ismernünk, hogy akárcsak az összes többi lény, ők is szükségképpen azt a helyet foglalják el a nagy egészen belül, ami megilleti őket, és tulajdonképpen – teológiai nyelvezetet használva – „gondviselészerű” eszközei a ciklikus folyamatnak, ugyanis minden részleges rendezetlenségnek – még ha bizonyos értelemben a végső rendezetlenségként is jelentkezik – valamiképpen egy totális rendbe kell integrálódnia.

Az eddigi észrevételek könnyebbé fogják tenni annak megértését, hogy egyáltalán miért jöhet létre egy „ellentradíció”, s hogy annak miért kell szükségképpen fölöttébb instabilnak és meglehetősen múltékonynak lennie, még ha e sajátosságai nem is akadályozzák meg abban, hogy – mint korábban mondtuk – léte önmagában véve is az összes lehetőségek közül a legfélelmetesebb legyen. Meg kell értenünk továbbá, hogy az „ellenbeavatás” mindig is éppen erre irányult, s hogy a pusztán tagadásra épülő „antitradíció” csupán ennek szükségszerű előkészülete volt. Most már csak az van hátra, hogy a különféle, mégis egy irányba mutató jelzések segítségével megvizsgáljuk azokat a körülményeket, amelyek közepette az „ellentradíciónak” az elkövetkezendő időkben feltehetőleg meg kell valósulnia.

Fordította Buji Ferenc

⁷ *Et-tadābirul-ilāhiyah fi'l-mamlakatil-insāniyah* – Mohyiddin ibn Arabi egyik értekezésének címe.